

Josip ANIĆ – Jasna ŠEGO, **Eros, Philia, Agape. Ljubav u odabranim književnim djelima i u biblijskim tekstovima**, Vlastita naklada, Zagreb, 2018., 149 str.

U 2018. godini iz tiska je izašla knjiga Josipa Anića i Jasne Šego *Eros, Philia, Agape. Ljubav u odabranim književnim djelima i u biblijskim tekstovima* u kojoj autori istražuju fenomen ljubavi u odabranim književnoumjetničkim djelima i u biblijskim tekstovima. Prikazali su različite vrste i dimenzije ljubavi u romanima: *Ana Karenjina* Lava Nikolajevića Tolstoja, *Gospođa Bovary* Gustava Flauberta, *Zločin i kazna* i *Braća Karamazovi* Fjodora Mihajloviča Dostojevskog i *Derviš i smrt* Meše Selimovića te u odabranim starozavjetnim i novozavjetnim tekstovima. Pristup autora je interdisciplinaran, naime klasičnu podjelu ljubavi na philiju, eros, agape razmatrali su kroz Frommovu teoriju ljubavi koristeći se pritom književnoteorijskim, književnokritičkim, teološkim i filozofijskim postavkama.

Knjiga počinje poglavljem »Slovo o ljubavi« (13–19) u kojem autori, nakon uvodnog poglavlja »Uvod; U početku bijaše ljubav« (10–12), problematiziraju raširene zablude o ljubavi, ističući prema Frommu kako je riječ o umijeću. Potom, također prema Frommu, donose odgovor na pitanje »Kako ovladati umijećem ljubavi?« (16–17) i što je ljubav: »Briga, odgovornost, poštovanje, znanje« (17–19).

Drugo je poglavlje »*Philia, eros, agape*« (19–33) posvećeno tipologiji ljubavi. Na tom tragu prvo donose usporedbu poimanja prijateljske ljubavi u antici sa suvremenim shvaćanjem, »*Philia* – prijateljska ljubav« (21), »Prijateljska ljubav u antici« (22–23), »Suvremeno poimanje prijateljstva« (23–24), te potom značajke prijateljske ljubavi i njezinu povezanost s eroskom, »Značajke prijateljske ljubavi« (25–26). Zatim pišu o erotskoj ljubavi »*Eros* – erotska ljubav« (27–28) i božanskoj ljubavi »*Agape* – božanska ljubav« (28–31).

Treće poglavlje »Ljubav u romanu *Ana Karenjina* L. N. Tolstoja; od strasti do propasti – od besmisla do smisla« (33–51) bavi se erosom, philijom i agapeom u djelu L. N. Tolstoja *Ana Karenjina* u poglavljima: »Nesretan brak i probuđeni *eros*« (35–36), »Ljubav Ane i Vronskog« (37–38), »Razarajuća snaga strasti« (38–41), »*Eros* – prolaznost, nepostojanost i destruktivnost« (41–43), »Sretan brak Levina i Kiti?« (43–47), »Nesklad i komplementarnost *erosa, philije* i *agape* u Ani Karenjinoj« (48–51).

Četvrto se poglavlje odnosi na Flaubertov roman *Gospođa Bovary* »Ljubav u Flaubertovu romanu *Gospođa Bovary*; od iluzije do surove zbilje« (51–67) u kojem autori u poglavljima »Idealiziranje, destruktivnost i smrt; nesretan brak Emme Bovary« (51–54), »Emmin preljub – očajničko traganje za srećom« (54–56), »Ljubav kao plod mašte« (56–59), »Usporedba Emme Bovary s Anom Karenjinom i s Don Quijoteom« (59–67) razmatraju erotsku ljubav.

»Ljubav u romanu *Zločin i kazna* F. M. Dostojevskoga; od grijeha do otkupljenja« (67–77) naslov je petog poglavlja u kojem autori razmatraju božansku ljubav utjelovljenu u liku Sonje Marmeladove, »Sonja Marmeladova – uzor kršćanske ljubavi« (73–74), »Ljubav preobražava i osmišljava postojanje« (74–77).

Autori nastavljaju promišljati o božanskoj ljubavi u šestom poglavlju »Ljubav u romanu *Braća Karamazovi* F. M. Dostojevskoga; od samoljublja do kristolike ljubavi« (77–87).

Temu su obradili u poglavljima: »Zosima i Aljoša – učitelj i učenik djelatne ljubavi« (80–81), »Ljubav obraća grešnike« (81–82), »Apstraktna i djelatna ljubav« (83–84), »Kristoliki likovi Dostojevskoga« (84–87).

O prijateljskoj su ljubavi autori progovorili u sedmom poglavlju »Ljubav u Selimovićevu romanu *Derviš i smrt*; od patnje do prijateljske utjehe« (88–98). Autori pišu o »Snazi prijateljstva« (93–95), »Vjieran prijatelj pouzdana je zaštita; i tko ga je stekao našao je blago (Sir 6,14)« (95–98).

Osmo je poglavlje posvećeno ljubavi u Bibliji »Ljubav u Bibliji; od zakona do nove zapovjedi« (98–119). Autori su u ovom poglavlju naglasak stavili na odabrane biblijske tekstove, podijelivši ih na dva dijela, odnosno Stari zavjet i Novi zavjet. U Starom zavjetu naglasak su stavili na »Pjesmu nad pjesmama« (100–103), a u Novom zavjetu na »Hvalospjev ljubavi« (107–109), »Ljubav prema neprijatelju« (110) kroz »Ljubav prema neprijatelju u poganskih naroda« (110–112), te »Ljubav prema neprijatelju u Starome zavjetu« (112–113) i »Ljubav prema neprijatelju u Novome zavjetu« (113–114). Posebnu su pažnju posvetili Isusovoj zapovjedi da ga ljudi nasljeđuju u ljubavi: »Nova Kristova zapovijed« (114–119).

Knjiga završava »Zaključkom« (119–124), »Sažetkom« na hrvatskom i engleskom jeziku (124–127) te »Pogovorom; i poslije svega – ljubav...« (127–129).

Ana Biočić